

Anti-Globalizm: Yeni Şişelerdeki Kötü Şarap mı?*

Andrew Ryder**

Giriş

“Sağ” ve ‘sol’, “liberal” ve “muhafazakâr”, “ilerici” ve “gerici” terimlerinin anlamları çok net değildir. Politik gündemde genellikle ideolojik yelpazenin her iki yanında çeşitli unsurlar bulunur ve sözcüler, içeriklerine bakmaksızın, bunları “sağ” veya “sol” diye sınıflandırır. “Sağ” ve “sol”, “ilerici” ve “gerici” terimlerinin tanımları sık sık değişir, böylece, bugünün gerici görüşü yarının ilerici görüşü hâline gelir. Örneğin, Naziler Marksizmden çok etkilenmişlerdir ve komünistler, tıpkı Naziler gibi, otoriter yönetim biçimlerini benimsemişlerdir. Hem komünistler hem faşistler devleti ve toplumu içine alan bir “*organik birlik*”i savunmuşlar; hukuk kurallarından ziyade karizmatik bir liderliği –Nazilerin terminolojisi ile “*gesellschaft*”ı değil “*gemeinschaft*”ı*– onaylamışlardır. Önceki kavramda devlet ve toplum kişisel güvene ve bilgiye dayanmaktadır. Sonraki kavramda ise devlet ve toplum kurumsal güvene ve kurumlardaki güvene dayanmaktadır. Öncekinde, devlet ve toplum kişiselleştirilmiş ve ye-

relleştirilmiş adâlet konseptine dayanırken; sonraki kavramda soyut kurumlaşmış adâlet konseptine dayanmaktadır. Önceki, sosyal geleneklere dayanan bir toplumdur, sonraki ise, hukukun hâkimiyetine dayanır.

Birçok küreselleşme karşıtı sol’un söylemlerini kullanmaktadır, fakat, bu, savaş öncesi radikal sağ’ın sesine benzemektedir. Selefleri gibi çoğu Marksist bir alt yapıdan gelir ve zihinleri “sosyal adâlet”ce işgal edilir. Küreselleşme aleyhtarları, onlarca yıl “yeni sağ” etiketinin sıkıntısını çeken piyasa yönelimli ekonomistlere zıt olarak yeni tip bir “yeni sağ” oluşturdular. Bunlar izole edilmiş uç hareketler değildir. Birçok akademisyen onlarla aynı görüşleri paylaşmakta ve onların iddialarına entellektüel bir savunma sağlamaktadır. 1989’dan beri Marksist ideolojilerinin ardından ağlamakta ve çokuluslu firmaların üretimi kontrol ettiğini savunmakta ve bunların “yeni burjuva” olduğunu ileri sürmektedirler. Fakir ve az gelişmiş ülkelerin yeni işçi sınıfı olduğunu iddia etmektedirler. Onlara göre çokuluslu şirketler az gelişmiş ülkeleri sömürmekte ve onların yoksullaşmasına sebep olmaktadır. Ulusal hükümetler çokuluslu şirketlere karşı güçsüz durumdadır.

** Doç. Dr., Portsmouth Üniversitesi, Coğrafya Bölümü.

* *gesellschaft*: Toplum; *gemeinschaft*: Topluluk (ç.n.)

dır. Çokuluslu şirketler ve uluslararası ekonomik güçler, Dünya Bankası, IMF, Borsalar ve Amerikan Merkez Bankası gibi bazı uluslararası kurumların da desteğiyle, ulusdevletin adeta altını oymaktadır.¹ Küresel güçlerin “belirgin sınırları olan ulusal ekonomilere ve dolayısıyla ulusal ekonomilerin yönetimine müdahil olduklarını ... tüm dünya kontrol edilemeyen pazar güçlerinin ve şirketlerin etkisi altına girdikçe ulusal ekonomi yönetiminden bahsetmenin anlamsız olduğunu” ileri sürmektedirler.² Bu görüş birçok kişi tarafından kabul edilmektedir. Örneğin, *Financial Times*’ın editörlerinden biri, “global pazarda New York’ta alınan bir karar 5000 mil ötedeki çalışanlar üzerinde yıkıcı bir etki yapabilir”³ demiştir.

Anti-Globalizmin Tarihsel Gelişimi

Benzer şekilde, Nazi ideologlarından Alfred Rosenberg “Borsalar tarafından uygulanan finans bilimi...ulusların ekonomik yaşamlarını kötü yola sürüklemenin ve onları sömürmenin bir aracıdır” diyerek benzer bir görüş ileri sürmüştür. Hitler, *Mein Kampf* (Kavgam)’da şöyle yazdı:

“Çürümüş bir ekonominin semptomları... bütün ekonomiyi yavaş yavaş borsa şirketlerine bıraktı...borsa zafer kazanmaya başladı. Alman ekonomik hayatının uluslararasılaşması başladı. Borsadaki işlemler vasıtasıyla gerçekleşen... bu ‘ekonomikleşme’nin Alman halkı üzerinde ne kadar başarılı olduğunu, savaştan sonra Alman sanayisinin önde gelenlerinden birinin ekonomik çabanın Almanya’yı korumanın ye-

gâne yolu olduğunu söyleyebilmesinde görülebilir...”⁴

Yeni sağ, ulus içinde kâr güdüsünün büyük bir yarışa yol açtığını, firmaları iş yaşamından sildiğini, yoksulluğu artırdığını ve zengin ile fakir arasındaki uçurumu daha da derinleştirdiğini iddia etmektedir. Yeni teknolojiler, gelişen dünyadaki meslekleri ve az gelişmiş ülkelerin kültürünü yok etmekte ve

“Sadece az beceri veya bilgi gerektiren yoğun mesleklerin değil bütün mesleklerin ortadan kalkmasındaki artışa ...sonuçta da endüstriyel alanda çalışan işçilerin reproleterizasyonuna ve orta sınıftan arta kalanların burjuvazi olmaktan çıkmasına”⁵ sebep olmaktadır.

Yeni sağ, sonuçta, özel firmaların şunu hesaba katması gerektiğini söyler;

“Bir ‘alâkadarlar’ dizini ... sadece sahiplerle, hisse sahipleriyle veya yöneticilerle sınırlı olmayan ... geleneksel olarak söz hakkından mahrum bırakılan kimselerin çıkarlarını teşvik etmek... Dışlanan gruplar firmanın çalışanlarını, hisse sahipleri dışındaki kredi verenleri, müşterilerini, mahallî komüniteyi, ‘millî çıkarı’ ve hatta çevreyle ilgili çıkarları...”⁶

Yeni sağdakiler oy kullanmanın demokratik yöntemini reddederler :

“ ‘Savunucuların’ veya ‘organizatörlerin’ kendi yerlerinde öne çıkarılması gerekir: Kamuya önerilen çokuluslu şirketlerin ‘demokratik’ olmayan atamalarında bazı mekanizmalara ihtiyaç vardır, fakat belirli bir davayı savunan kişiler ilişkilerinde ‘tüketici çıkarı’ veya ‘çevresel

¹ Nigel Thrift (1986), “The Geography of International Economic Disorder”, Ron J. Johnston and Peter J. Taylor, (eds), *A World in Crisis?*, Oxford: Blackwell içinde, s. 34.

² R. J. Barry Jones (1997), “Globalisation versus Community”, *New Political Economy*, 2, 1, 40

³ *Financial Times* (2001), “Editorial : An Answer for the Protesters”, Saturday, 11 August, s. 10

⁴ Adolf Hitler (1969), *Mein Kampf*, translated by Ralp Manheim, London: Hutchinson, s. 214-215

⁵ John Gray (1999), *False Dawn: The Delusions of Global Capitalism*, London: Granta Books, s. 72-73

⁶ Grahame Thompson (1997), “Multinational Corporations and Democratic Governance”, Anthony McGrew (ed.) *The Transformation of Democracy*, Cambridge: Polity Press / Open University Press içinde, s. 157

çıklarlar'dan bahsederek bu çıkarların organizatörleri gibi davranmaktadırlar.⁷

Bu, Mussolini'nin bahsettiği korporatist devlete benzemektedir:

Korporatist devlet liberal kapitalizmin -ki bu ekonomik sistem, bireysel kâr'ı vurgulamaktadır- sonu demek olup kollektif çıkarları öne çıkaran yeni bir ekonominin başlangıcını işaret etmektedir. Bu kollektif çıkarlar üreticilerin kendilerinin hazırladığı üretim regülasyonlarına dayanan bir korporatist sistem vasıtasıyla elde edilecektir. Üreticiler derken sadece işverenleri kastetmiyorum, işçiler de bunun içindedir”⁸

Naziler kâr güdüsünün topluma zarar verdiğine inandı ve toplumun her şeyden önde gelmesi gerektiğine ısrar etti. *Völkische Beobachter* adlı Nazi gazetesinde 1936 yılında yayınlanan bir makalede şunlar yazıldı:

“Kendi hâline bırakılmış bir ekonominin, ciddi parasal zorluklardan doğabilecek ciddi zararı önleyecek iç otorite ve disipline sahip olmadığı, yaşanan deneyimlerle anlaşılmalıdır. Kâr güdüsü genellikle genel refaha ilişkin ahlâkî yükümlülüklerden daha güçlüdür.”⁹

Demokrasilerin Kendilerini Kendilerinden Korumaya İhtiyaçları Var mıdır?

Demokrasinin demokratik olmadığı fikrinden hareket eden yeni sağ, özgür seçimlerin ve özgürlük söylemlerinin bir hayal olduğunu savunmakta, buna gerekçe olarak da ekonomiyi ve toplumu kontrol eden görünmeyen güçleri göstermektedir. Medyada anti-globalistlere geniş yer ayrılmasına rağmen, onlar, çokuluslu şirketlerin ve uluslararası

medyanın kurulu politik partilere gündem hazırladığını ve ulusal kültürün altını kazdığını iddia etmektedirler. Bir muhalifin yazdığı gibi,

“Birçok ülkede medya özel mülkiyet altındadır (başka bir deyişle, medya, burjuvanın elindedir ve onlar tarafından kontrol edilmektedir.) Medya konulmuş kurallara sıkı bir şekilde uyar ve yeni ‘tehditkâr’ politik hareketlere destek vermek istemez.”¹⁰

Bu sebeple, mevcut partiler dikkate alınmamalıdır; çünkü reklamlardan ve kitle iletişim araçlarından etkilenen halk ya küresel güçlere direnmemekte ya da direnememekte, veya, Hitler'in dediği gibi, *“aptal ve basit kitleler genellikle her şeye inanmaktadır.”¹¹* Bu yaygın bir görüştür. Örneğin, *Financial Times*'a mektup yazan bir okuyucu, *“çağdaş medya çok yaygın ve aşırı güçlüdür, toplumdaki birçok grup seslerini duyurabilmenin çok zor olduğunu görmektedir. Büyük şirketler olağanüstü boyutlarda reklam sayfaları satın alabilmektedir”* demiştir.¹²

Mussolini zamanında şunları yazarak bu görüşe katılmıştır:

“Demokratik rejim, bu rejim altında yaşayan insanların zaman zaman egemenliği kendilerinin kullandığına inandığı ve kendilerini kandırdığı rejimdir. Ancak, gerçek egemenlik her zaman başkaları tarafından hatta bazen sorumsuz ve gizli güçler tarafından kullanılmıştır. Demokrasi birçok kralın bulunduğu kralsız bir rejimdir, ki bu krallar bazen bir tek kişiden daha dışlayıcı, daha zorba ve daha tahrip edicidir.”¹³

⁷ Thompson (1997), op cit., s. 157

⁸ Mussolini, zikredildiği yer W. G. Welk (1938), *Fascist Economic Policy*, Cambridge, MA: Harvard University Press, s. 117

⁹ *Völkische Beobachter*, 14 November 1936, “Das Aufgabengebeit des Reichskommissars für Preisbildung”

¹⁰ Ron J. Johnston (1986), “Individual Freedom and the World Economy”, Ron J. Johnston and Peter J. Taylor (eds.) *A World in Crisis?*, Oxford: Blackwell içinde s. 186-187

¹¹ Hitler (1969), op. cit., s. 447

¹² Bryn Jones (2001), *Financial Times*, “Letters to the Editor”, Saturday, 21 July, s. 12

¹³ Benito Mussolini (1935), “Fascism”, translated as *Fascism: Doctrine and Institutions*, Rome: Ardita, s. 21

Medyanın kontrolünün, yerel kültürleri ortadan kaldırmada büyük bir paya sahip olduğu söylenir. Anti-globalistler şöyle yazar:

“Dünya, her biri kendine özgü sosyal ve politik formlara sahip, üretimin diinkü ve bugünkü tarzının etkileşmesi sonucu oluşan bir bölgesel kültürler mozaiğidir...Güçlü kuvvetler bunu yıpratmakta ve “dünya kültürü” adı ile değiştirmektedir. Yekpare (monolitik) kapitalistliğin gelişimi anlamına gelen çok-kültürlülükte yerel değişken ve çeşitliliğin standart dengeler tarafından değiştirilmesi ile hayatın tüm yönleri pazar kuvvetlerinin ve bir azınlığın hükmettiği dünya-ekonomisinin birer nesnesi hâline gelmektedir.”¹⁴

Nazi ideologu Rosenberg’in yazdığı gibi;

“Her ırkın kendine ait ruhu, her ruhun kendine ait ırkı, kendi yegane iç ve dış biçimi, kendi karakteristik görünüş şekli, karakteristik yaşam tarzı ve akıl ve irade güçleri arasında eşsiz ilişkiler vardır. Her ırk, kendi amacı için, bir tek büyük ideal için eğitilir.”¹⁵

Çağdaş ‘radikal’ yazarlar, bu “kültür erozyonu” veya “kültür globalizasyonu” iddiasının kötü olduğunu; çünkü farklı kültürlerin farklı değerlerinin bulunduğunu savunurlar: *“Madem ki Java kültürü Gana kültüründen farklıdır, insan haklarının Java versiyonunu Gana versiyonuna tercih etmenin temeli yoktur.”¹⁶* Bu görüşler, *“Kuzeyli milletini şaşırta sorunlar, Yahudi veya Çinlilerde herhangi bir sorun oluşturmayabilir”* şeklinde yazan Rosenberg’in görüşlerine benzemektedir. Başka bir deyişle, Nazi görüşünde ;

“Sonsuz/ölümsüz veya mutlak ahlâk kuralları yoktur, bütün ahlâkî kodlar sadece bir grubun veya toplumun başka toplumlara veya gruplarla olan mücadelesinde kendilerine yardım edecek disiplin kodlarından ibarettir. Her millet ve hatta her ırk kendine has aklî ve ahlâkî standartlara bağlıdır”¹⁷

Anti-globalizm tartışmasının sadak’ındaki bir başka ok da, eğer “toplum” kendini koruyamıyorsa, ‘yeniden eğitilmeli’ veya ‘yeni-den oluşturulmalıdır’ ” görüşüdür. Jones (1997) bu görüşün iyi bir örneğini vermektedir :

“İç politikada ve toplumda liberalizmin aşırılıklarının reddi... ekonomik hayatta liberal yaklaşımı alttan alta destekleyen etik üniversalizmle ilgili eleştirel görüşleri işaret etmektedir. Farklı düşünürlerin yazdıklarıyla ortaya çıkan gündem, genellikle yerel bazen de ulusal düzeyde olmak üzere, toplumda sosyal ve ahlâkî yeniden yapılanmaya özgülenmiştir. Bu gündemin içerdiği okul müfredatının yenilenip sosyal tutumun oluşturulması, davranışların düzenlenip geliştirilmesi, özellikle sorumluluk ve yetenek duyularının restorasyonu gibi konular toplumda birbirinden kopmuş olan insanlarda bir uyanış oluşturup onların kucaklaşmasını sağlar. Komüniter söylemlerin merkezindeki konu, modern toplumların çoğunda haklara yapılan aşırı vurgu karşısında bireysel sorumluluğun yeniden değerlendirilmesidir.”¹⁸

Bu, yine İtalyan “korporatist devleti”ne benzemektedir. Welk’de Mussolini’nin, şunları iddia ettiği ileri sürülmektedir:

¹⁴ Ron J. Johston and Peter J. Taylor (eds.) (1986), *A World in Crisis?*, Oxford: Blackwell, s.91

¹⁵ Alfred Rosenberg (1937), *Selected Writings*, translated by Robert Pois, London: Jonathon Cape, s. 83-84

¹⁶ Tony Evans (1997), “Democratization and Human Rights”, Antohny McGrew (ed.) *The Transformation of Democracy*, Cambridge: Polity Press/Open University Press içinde, s. 136

¹⁷ Alfred Rosenberg (1934) *Der Mythos der 20 Jahrhunderts*, 20th edn., Munich: Hoheneichen Verlag, p.120; William Montgomery Mc Govern (1973), *From Luther to Hitler*, New York: AMS Press, s. 627 (first published by Houghton Mifflin, 1941)

¹⁸ Sadak: İçine ok konulan kab, okluk (ç.n.)

¹⁸ R. J. Barry Jones (1997), “Globalisatin versus Community”, *New Political Economy*, 2, 1, 45

"Faşizm dünyayı sadece insanların bireysel, kendi başlarına duran, ben merkezli, doğa kanunları gereği kendilerini bencilce anlık zevklere sevk eden bir hayatın öznesi olmak gibi yüzeysel maddî çıkarları zaviyesinden görmez; sadece bireyi değil toplumu ve ülkeyi de görür, bireyler ahlak kuralları ile birbirine bağlanır"¹⁹

Faşist yazar Rocco şöyle demiştir :

"Demokrasi, devleti yöneten hükümeti ilerde onu kendi çıkarlarını geliştirmek için kullanacak bir yığın insana teslim etmektedir. Faşizm, hükümetin, sosyal birliktelik duygusunu anlayan ve kendi özel çıkarlarının üstüne çıkabilecek insanlara teslim edilmesi gerektiğinde ısrar etmektedir."²⁰

Faşistler ve Anti-Kapitalistler

Son örgü ise değişimin anormal olduğu ve değişime direnilmesi gerektiği fikri üzerine kurulmuştur. Bu görüş başta endüstriyel alan ve grupların literatürü olmak üzere akademik düşüncenin de merkezine girmiştir.²¹ Örneğin, İtalyan endüstri alanları "güçlü iç kısıtlamalar" tarafından karakterize edilmiştir... Bunlar arasında "dış dünyada yaygın olan değerlerin kayıtsız şartsız kabulüne karşı götserilen direnç de vardır."²² İtalyan ekonomi coğrafyacıları, endüstriyel bölgeyi, kararların bir girişimci yerine tüm firma gruplarının

alındığı yoğun bir sosyal ilişkiler ağı olarak karakterize ederler.²³ Şöyle derler: "Firmalar arasındaki ilişkiler... rekabet ve ortaklığın iç içe geçeceği bir hâl alacaktır: Firmalar birbirleriyle savaşmayacak fakat endüstriyel alanda yıkıcı bir etki yapmaksızın yeni ürünleri için pazar yeri bulmaya çalışacaklardır ... Üretimin gerçekleştiği bölge ile aile, siyaset ve sosyal yaşamın karışımından oluşan alan arasında güçlü bir içişlik vardır."²⁴

Toplum ve yerel kurallar ile davranışlar üzerindeki etkisi itibarıyla İtalyan okulunun endüstriyel alanı, Naziler tarafından geliştirilen ortak devletin faşist konsepti olan 'gemeinschaft'a benzemektedir. Yukarıdaki alıntıya benzer biçimde, faşist ideolog Palmieri milleti şöyle tanımlanmıştır:

"Kendisini oluşturan insanlar arasındaki dil, ırk, kültür, din, hukuk, töre, tarih, duygu ve istenç gibi çeşitli etkileşimlerin zamanla oluşturduğu ortak geleneklerin bir birlik içinde bir araya getirdiği varlık."²⁵

Faşist Mazini'ye göre, faşizmde,

"Özel mülk ve girişimcilik yürürlükten kaldırılmadı; fakat boğaz-kesen bireysellik, şirketler

¹⁹ Mussolini (1935) op., cit., s. 8-9

²⁰ Alfredo Rocco (1926), "The Political Doctrine of Fascism", *International Conciliation*, New York/Worcester, MA: Carnegie Endowment for International Peace, s.405

²¹ Örnekler için bakınız: OECD (1996), "Networks of Enterprises and Local Development", Paris: OECD; Frank Peyke, Giacomo Becattini and Werner Sennenberger (eds.) (1990) *Industrial Districts and Inter-firm Co-operation in Italy*, Geneva: International Institute for Labour Studies.

²² Giacomo Becattini (1990) "The Marshallian Districts as a Socio-economic Notion", Frank Peyke, Giacomo Becattini and Werner Sennenberger (eds.) (1990) *Industrial Districts and Inter-firm Co-operation in Italy*, Geneva: International Institute for Labour Studies içinde, s. 40

²³ Becattini (1990) op., cit., s. 39

²⁴ Vittorio Capecchi (1990), "A History of Flexible Specialisation and Industrial Districts in Emilia Romagna", Frank Peyke, Giacomo Becattini and Werner Sennenberger (eds.) (1990) *Industrial Districts and Inter-firm Co-operation in Italy*, Geneva: International Institute for Labour Studies içinde, s. 21-22. Bu, Porter'ın çalışmalarında sözünü ettiği "benzer alanların rekabet tarafından karakterize edildiği" görüşü ile çelişir. Bakınız: Michael E. Porter (1998) *On Competition*, Cambridge, MA: Harvard University Press, s. 249: "Grup (demet, yığın) teorisi, yabancı şirketlerin dışlanması tavsiye etmekten se, onları davet etmeyi demeyi tercih eder" ve Michael E. Porter *The Competitive Advantage of Nations*, London: Macmillan, s. 438: "Şiddetli rekabet, iyi fikirlerin hızlı bir şekilde taklit edilmesine ve yeni rekabet alanlarının araştırılmasına yol açar."

²⁵ Mario Palmieri (1936), *The Philosophy of Fascism*, Chicago: Dante Alighieri Society, s. 123-124; McGovern (1973) op. cit

ve loncalarda gönüllü işçi ve üretici grupları ile değiştirildi. Rekabete karşı işbirliği yeni çağın parolasıdır.”²⁶

Küreselleşme karşıtları, en sonunda, parlamenter demokrasiyi ortadan kaldırmak anlamına gelse de, ekonomik güçlerin devlet tarafından kontrol edilmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Hatta bazıları “neo-liberal ekonomik globalleşme güçlerine karşı sosyal haklar manifestosu” diye adlandırdıkları bir öneride bulunmuşlardır ki, bu öneri şunları içermektedir:

- Toplumun, düzenlenmemiş pazarın kaprislerine karşı kendini koruma hakkı;

- Devletin gücünün... toplumun ve bireylerin ihtiyaçlarından önce kâr saplantısını ve kibri öne çıkararak pazarın gizli güçlerine karşı her kademedede mevzilenmesi hakkı;

- Neo-liberal ekonomik globalleşme ideolojisini reddetme ve buna direnme hakkı ile insan gelişimindeki alternatif durumları doğrulama ve kabul etmeyi seçme hakkı.²⁷

Bu görüş 1941’de ifade edildiği biçimiyle Nazi politikasının parçasıydı:

“Devletin öncelikli görevlerinden biri yurttaşlarının geçinebilmesi için onlara iş sağlamaktır. Diğer amaçlar... çalışmadan kazanılan gelirlerin iptalini ve faizden kurtarılmayı kapsamıştır.

Nazi programı şunu da işaret etmiştir: “Yaşlılara bakım hizmeti sağlanması konusunda bir talebimiz var... Biz şunu talep etmekteyiz... bir an evvel departman mağazalarının toplumsallaştırılması ve departmanların düşük kiralarla küçük esnafa verilmesi ve çeşitli küçük ticarethanelerden düşük kira alarak devlete mal

sağlayan küçük esnafa olabildiğince ihtihmam gösterilmesi”²⁸

Sonuç

Tuhaf bir anlam dönüştürmesiyle, yeni sağ, demokrasiyi faşizm, faşizmi ise demokrasi olarak tanımlamaktadır. Yeni sağdakiler Faşizmin ve Nazizmin özgür piyasanın gelişmesine yardım ettiği ve kapitalizmi dizginlediği efsanesi (myth) üzerinden puan toplamak istemektedir. Popüler zevkleri kusurlu olduğu gerekçesiyle reddetmekte ve devletin, kamuoyunun düşüncesini yorumlaması ve ona yol göstermesi gerektiğini savunmaktadır.

Yeni sağın mantığına göre, Hayek, gerici bir totaliterdir. Demokrasi demokratik değil, liberalizm illiberaldir; Schumpeter’in ‘yaratıcı yıkım’ dediği şey kötüdür ve pazar güçleri alâkasızdır. Bir yorumcunun dediği gibi;

“Adına ekonomik kanunlar denen şey tamamen sahtedir/uyduruktur. Liberallere göre arz-talep kanunu gibi ekonomik kanunlar bir zati varlığa sahiptir ve devletin herhangi bir bölümünün kendi eliyle oluşturduğu yasalar yoluyla bu kanunlara müdahalesi ve bu yasaları engellemesi bir felaketle sonuçlanır. Liberallere göre... ürünlerin fiyatlarını belirleyen asıl şey arz talep kanunudur ve devletin fiyatları ve maaşları belirleme konusunda gösterdiği çabalar saçmadır, çünkü etkisizdir ... Bu gibi nosyonlar, aforoz edilmelidir ... Devletin arzı artırıp azaltma imkânı olduğu gibi ... talebi de arttırıp azaltmak imkânı da vardır ... ve devletin görevi hem arzı hem de talebi düzenlemek, millet için en faydalısını görüp ona uymaktır.” 1941’de yayınlanan bir kitapta yazar Nazi ideolojisi hakkında bunları yazmıştır.²⁹

Küreselleşme karşıtlığı retoriği değişik ideolojik çerçevelerden destek almaktadır.

²⁶ McGovern (1973), op., cit., s. 586

²⁷ Barry K. Gills (1997), “Editorial: ‘Globalization’ and the ‘Politics of Resistance’”, *New Political Economy*, 2, 1, 13-14

²⁸ McGovern (1973) op., cit., s. 615

²⁹ McGovern (1973) op., cit., s. 615

Mamafih, birçok radikal kendilerini açıkça anti-demokratik ve anti-liberal olarak ilân etmiştir ve özünde Nazilerin ve Faşistlerin söylediklerini söylemektedir:

*“Liberalizm; materyalizme, hedonizme, utilitarianizme, bencil maddî çıkarlar peşine düşmeye sıkı bir şekilde bağlıdır ve en ucuz pazardan alıp en pahalı pazarda satan ekonomik insan doktrininin kesinlikle ahlâkî ve manevî sorunları vardır.”*³⁰

Fakat, Hayek’in belirttiği gibi:

*“Farklı bireylerin nisbî olarak ‘neye ihtiyaçları olduğu’ veya ‘neyi hak ettikleri’ konusunda objektif ve bilimsel bir ölçüt olmadığı sürece kimin ne kadara sahip olması gerektiği bir kanuna bağlanamaz. Sözkonusu olan şey bazı hizmetlerin belirli kimseler için değeri –ki bu hizmetler başkalarını hiç ilgilendirmeyebilir- olduğu zaman ‘topluma’ bir değerden bahsetmek anlamsızdır.”*³¹

³⁰ McGovern (1973) op., cit., s. 622.

³¹ Friedrich Hayek (1976), “The Principles of a Liberal Social Order”, *Studies in Philosophy, Politics and Economics*, London: Routledge & Kegan Paul içinde, s.171.

Şikayetleri yeni olmamasına rağmen birçok radikal sağcı kendini “ilerici” olarak adlandırmaktadır. Bunlar iddialarına bir delil gösterememektedir. Düşünceleri bir miti yansıtmaktadır. Kanıtlanmamış ve denenmemişlerdir; genellikle o an öne sürülecek en komik delillerle dayanırlar. “Efsanevi (mitik, mythical) topluma” ve “istikrar devrine” dönüşeceğini söylerler, fakat ekonomide ve toplumda meydana gelen değişimi ve gelişimi görmezden gelirler. Buna rağmen, bazıları bunların söylediğini inandırıcı bulur. Değişim, bazı grupların ayrıcalıklarını ortadan kaldırmıştır ve bu adâletsiz görünmektedir.

Akademik çevrelerde bu görüşlerin yayılması, aşırı sağ partilerin öneminin artmasıyla paralellik gösterir. Belki bu fikirlerin dirilmesi, 50 yıl önce nasıl ve niye kabul edildikleri konusunu anlamamıza yardımcı olur.

* “Anti-globalisation: Bad Wine in new Bottles”, *Economic Affairs*, September 2003.

Çeviren: Vahap Coşkun

Açık Toplum

e-dergi

özgürlüğün on-line adresi:
www.liberal-dt.org.tr